

V e r e n i g i n g s n i e u w s

Zomerweekend 13, 14 en 15 juli 2001

Het thema van het zomerweekend is: 'Oosterse en westerse esoterie - theosofie als verbindende schakel'. Dit weekend zullen we samen onderzoeken of en waar de twee werelden van oost en west elkaar innerlijk ontmoeten. Met 'esoterie' als sleutelwoord en theosofie als verbindende schakel zullen we ons verdiepen in teksten die zowel in oosterse als in westerse geschriften te vinden zijn.

Ineke Vrolijk zal de openingslezing verzorgen die als titel draagt: "Esoterisch Bud(d)hisme". Mevrouw H.P. Blavatsky schrijft in de Inleiding van het boek *De Geheime Leer*: "Bovendien verzoent de esoterische filosofie alle religies, ontdekt elk daarvan van het uiterlijke, menselijke kleed en toont aan dat de wortel van elk gelijk is aan die van iedere andere grote religie." Tevens beschrijft ze in deze inleiding het verschil tussen exoterisch buddhisme en esoterisch budhisme, waar ook het fragment 'De twee Paden' in *De Stem van de Stilte* naar verwijst. Bovenstaande zal de basis vormen voor een zoektocht of en waardoor theosofie, ook in onze huidige tijd, nog steeds een verbindende schakel zou kunnen

zijn om tot deze wortel te komen.

Paul Zwollo zal een lezing houden getiteld: "Cycliciteit als grondbeginsel in de theosofie". Het leven van de mens en de overige natuurrijken is eenvoudig niet voor te stellen zonder de vele cycli waarmee het is verweven. Ook wanneer wij er niet zo bijilstaan, zijn groei, ontwikkeling en evolutie ondenkbaar zonder dit cyclisch beginsel. Zowel op macro- als microcosmisch niveau speelt Cycliciteit een cruciale rol. Aan de hand van illustraties zal een en ander worden toegelicht.

Johan Pameijer zal de middag besluiten met "esoterisch bijbel-lezen".

De eerste dag wordt 's avonds afgerond met een workshop die gegeven zal worden door Caroline van Eelen. Zij gaat daarbij uit van het persoonlijk beleven en daartoe doet zij lichaamsgerichte oefeningen waardoor de aandacht van de deelnemers wordt gericht op het integreren van het hoofd met het hart. Op deze manier hoopt ze dat we via een innerlijke reis op het gebied terecht komen van het eeuwig verlangen dat in ieder mens schuilt. Deze reis zullen we dan aan het eind, ieder op zijn eigen wijze, beeldend gaan weergeven op papier met krijt.

Agenda

juni

- 9 Studiegroep Goddelijk Plan (Amsterdam)
- 12-16 Ancient Chinese spirituality with Prof. Brooks (ITC Naarden)
- 20-24 Religion Traditions of India with Prof. Brooks (ITC Naarden)
- 30 Algemene Leden-vergadering (Amsterdam)

juli

- 13, 14 en 15 Zomerschool
Diverse sprekers
(nadere mededelingen volgen)

oktober

- 13 en 14 Najaarsweekend
(nadere mededelingen volgen)

In verband met de festiviteiten
rondom het huwelijk van
prins Constantijn en Laurentine Brinkhorst
op 19 mei
is de ALV verplaatst naar
zaterdag 30 juni.

V e r e n i g i n g s n i e u w s

Zaterdagmorgen zal Marie-José Cobben de dag openen met yoga-oefeningen.

Elly Kooijman zal vervolgens "Esoterische en mystieke teksten uit oost en west" ten gehore brengen. De tweede secretaris-generaal van de Verenigde Naties Dag Hammerskjöld citeert in 1955 in zijn geestelijk dagboek een tekst van de soefi-dichter Jalal al-Din Roemi (1270): "The lovers of God have no religion but God alone." Voor wie God liefhebben, is er maar één godsdienst en dat is de Ene, de Eeuwige en verder interesseert hen niets. Op een gegeven moment in hun leven kiezen zij voor een geestelijke weg, die direct op het doel afgaat: het Ene Werkelijke Leven dat, zo ontdekken zij, zowel binnen als buiten henzelf te vinden is. Wat op deze weg ervaren wordt, daarover spreken vele esoterische en mystieke teksten van oost en west.

Elly zal na een korte onderbreking proberen tot een uitwisseling met de toehoorders te komen.

Na de lunch zullen we samen met Fay van Ierland op onderzoek gaan in "De uitdaging van vrijheid". Vrijheid kan niet worden geschonken. Deze wordt verworven. Een van de voorwaarden is een open ontvankelijkheid die leidt tot een diepgaande intensivering van maatschappelijke verbondenheid door zelfkennis. De uitdaging van deze tijd vraagt om een geïntegreerd wereldbeeld, waarbij toekomstige aspiraties en idealen uitgaan van de ware oorzaken en achtergronden van

bestaan. De waarheid heeft veel uitdrukkingsvormen, er wordt op verscheidene manieren over gesproken. Maar het is dezelfde waarheid in essentie. De religie van nu ligt in de essentie, in het moment waarop uitdrukking en dat wat wordt uitgedrukt één worden.

Vervolgens zal Elijah van Dijk ons meenemen in "Chassidische mystiek en Zenboeddhisme". Hij wil daarbij graag iets vertellen over de ontmoeting met het Andere, het ongrijpbare, en de ontmoeting met de Ander, de mens tegenover ons, en de wijze waarop deze beide met elkaar verbonden zijn. Over de ontmoeting die geen ander doel heeft dan zichzelf, en juist daarvoor een opening naar het Eeuwige inhoudt. Deze wegloze weg en het verlangen naar het Eeuwige, of Andere, kent vele hoogtepunten, maar ook momenten van diepe wanhoop (Godsverduistering). Over deze wegloze weg wordt veel gezegd in Chassidische vertellingen en Zen-verhalen. Deze zullen ter illustratie gebruikt worden. Ook zal daarbij worden ingegaan op ons verlangen naar het Eeuwige in relatie tot ons leven van alle dag.

De tweede dag wordt afgesloten met een gezellige avond waarbij Elijah gitaarmuziek zal vertolken en ons zal begeleiden bij het zingen van liederen.

Zondagochtend zal Toos van Doornen ons wakker maken met t'ai chi.

Daarna zal Johan van der Poll ingaan op "De innerlijke betekenis van de Bhagavad Gita" (het boek van Yoga). Er is wellicht geen boek dat zo rechtstreeks

"het ken uzelf" leert als de Bhagavad Gita. Het boek is onderdeel van het grote Indiase heldendicht de Mahabarata. De Bhagavad Gita geeft de dialoog weer tussen de zoekende en twijfelende mens Arjuna en zijn eigen Hoger Zelf, in de persoon van de god Krishna.

Na een pauze zal Johan een diapresentatie verzorgen met als titel: "De vele gezichten van India". We zullen een bezoek brengen aan diverse tempels die uitdrukkingsvorm zijn van de religie. Tevens zal een indruk worden gegeven van het landschap en het dagelijkse leven in India.

's Middags zal Ali Ritsema de lezingencyclus afsluiten met "Het verlangen van de innerlijke mens naar het oneindige". Ieder mens heeft in zichzelf, meer of minder bewust, een verlangen, heimwee zou je kunnen zeggen, naar zijn oorspronkelijk thuis. Spiritueel leven is een bewuste poging om dat thuis terug te vinden. In feite gaat het hierbij om een proces van 'het zich hervormen door meditatie en kennis, dat omschreven wordt als een tweede innerlijke geboorte'. Dit is wat bedoeld wordt met regeneratie. Het is het (h)erkennen van onze spirituele aard of we dat nu hoger zelf, Buddhi of Christos noemen.

Tot slot zal er nog een vraag en antwoordsessie plaats vinden.

Wij hopen u te mogen verwelkomen op dit zomerweekend met zijn gevarieerde programma.

Femmie Rietdijk-Liezenga

V e r e n i g i n g s n i e u w s

Verslag voorjaarsdag T.V.N. te Naarden, 3 maart 2001

Deze dag had als thema: "Leven en werk van Subba Row" en werd geleid door Henk Spierenburg. Er waren tegen de honderd deelnemers, waaronder ook antroposofen en leden van andere theosofische organisaties. Ingeleid door prachtige muziek, door de spreker uitgezocht, werden we meegenomen naar de tijd van eind 19e eeuw, waarin theosofie zoals wij die nu kennen, nog geen gestalte had gekregen. Uit het betoog van Henk kreeg ik de indruk dat H.P. Blavatsky [HPB] en T. Subba Row [TSR] zelf nog in ontwikkeling waren en hun ideeën omtrent theosofie met elkaar uitwisselden en deze via *The Theosophist* aan de lezers van die tijd voorlegden. HPB beschouwde TSR als haar gelijke, een eer die niemand anders ten deel viel. Ze waren leerlingen van dezelfde Mahatma. TSR was een zeer erudiet persoon en had zijn achtergrond in de Advaita Vedantaschool (advaita is zoiets als 'niet-tweeheid'), en behoorde tot de groep van de Niyoga's. Shankara is de belangrijkste leraar geweest van de Advaita Vedanta. De oudste boeken ter wereld zijn de Veda's. Veda betekent zoiets als 'weten'. Er zijn 4 of 5 Veda's, daarvan is de *Rig-Veda* de oudste. Rig betekent 'vers'. Deze verzen hebben een bepaalde cadans (gayatri) 'die het' zoals Henk zei: 'doet toveren'. Daarom moet een vertaler proberen om deze cadans erin te houden. Ralph T.H. Griffith, die rond 1890 een vertaling in het Engels verzorgde, is dit

gelukt. De Brahmana's (=boeken van deBrahmanen) zijn commentaren op de Veda's en TSR gebruikte de Brahmana's die in zijn school geliefd waren. Er waren ook Aranyaka's (woud-boeken), latere commentaren. Deze Aryankaya's gaan over in de Upanishaden (betekent zoiets als 'zitten voor meditatie'). Nu is er een bepaalde relatie tussen de Advaita Vedanta, waarin teksten worden gebruikt uit de Upanishads, en de theosofie. Kritische mensen vragen zich af waar HPB haar ideeën vandaan haalde. Wel, de theosofie kan teruggevonden worden in bovengenoemde Upanishaden, maar niet in de Veda's (niet dat daarin iets zou staan dat met de theosofie in strijd zou zijn!). Er zijn 108 Upanishaden, kleine en grote. Grote of fundamentele zijn er 12, 13 of 14. Als de norm is dat Shankara er een commentaar op heeft geschreven, dan zijn er 14. Shankara deed dat zo: hij behandelde een vers, haalde de sanskrit-woorden er uit en zei: 'Dit betekent het' en liet vervolgens ook anderen aan het woord, na de discussie sloot hij af en gaf zichzelf gelijk. Welnu, TSR was deskundige op dit gebied. Toen hij in *Isis Unveiled* las, was hij hogelijk verbaasd, want tot dan toe ging hij er vanuit dat alleen mensen in India wisten hoe de cosmos in elkaar zat. Maar deze Russin wist erop heel andere wijze óók 'alles' van! De verdienste van TSR ligt o.a. hierin, dat hij moeilijke dingen toegankelijk maakte.

Indiërs kenden de teksten wel uit hun hoofd, maar de toen aanwezige Engelsen deelden ze netjes in in verzen, zodat ze

konden vinden waar de opgezegde verzen stonden. Zo is dat met bijvoorbeeld met de (moet volgens Henk eigenlijk 'het' zijn, want onzijdig) Mahabaratha gebeurd.

Een andere verdienste van TSR is, dat hij de esoterische (esoterie = naar binnen gericht) betekenis in de teksten naar voren heeft gebracht. In de oude *Theosophists* zie je langzamerhand de theosofie ontstaan. Er was in het begin geen systeem bekend en de interpretatie lag nog niet op één lijn. Er was een serie in *The Theosophist*, getiteld *Fragments of Occult Truth* eerst geschreven door Hume, later voortgezet door Sinnett, maar e.e.a. was nogal verwarrend in die tijd. De T.S. had nog niet een echt stelsel van leringen. Er was een ontwikkeling gaande die uiteindelijk uitmondde in *The Secret Doctrine* en in wat TSR in zijn latere artikelen schreef. Wij moeten goed beseffen dat er géén opgelegde leer in de T.S. is! HPB heeft nooit gezegd: 'Zó moet je het zien'. Je moet dat natuurlijk ook nooit doen: elkaar een mening opdringen. Je moet zelf de studie doen en je niet op anderen verlaten.

Bronnen van theosofie zijn boeddhisme, hindoeïsme en kabbala, en vrijwel géén andere! Als je geïnteresseerd bent, zegt Henk, moet je TSR zelf helemaal gaan bestuderen. Maar voorwaarde daarbij is, dat je chronologisch te werk gaat, zodat je zijn ontwikkeling ziet en hoe hij tot zijn meningen en ideeën is gekomen. Je ziet dan ook dat TSR HPB 'bevruichte' en andersom, misschien wel zonder dat ze dat zelf allebei nou zo in

V e r e n i g i n g s n i e u w s

---

de gaten hadden, maar waaraan echt niemand anders van de leden van de T.S. bij betrokken was.

TSR gaf op conventies in Adyar commentaar op de *Bhagavad Gita* en kwam toen met de mening dat het verhaal van de zevenvoudige samenstelling van de mens eigenlijk niet klopte. Hij wilde dezelfde indeling als in de cosmos. Dit nu schoot H.P.B. in het verkeerde keelgat en zij begon toen in *The Theosophist* te schrijven tegen de mening van TSR in. Zodoende werd de laatste weer kwaad en ontstond er ruzie over de 'beginselen'. Toch, zegt Henk, hadden ze dezelfde baas, hoe kon dit dan zo gebeuren? En hadden ze wel echt ruzie of wilden ze de lezers prikkelen tot eigen onderzoek? We zullen het wel nooit weten!

Aan het einde van de ochtend kreeg Henk het eerste exemplaar van het door hem geschreven en bij Ankh-Hermes uitgegeven boek *De Philonische geheime leer - De kabbala van Philo van Alexandrië* aangeboden door Rob Pullen van Ankh-Hermes. Dit boek lag ook meteen te koop voor de aanwezigen en werd door Rob Pullen aangeprezen als uniek in zijn soort. De aloude geheime leer is er overal in terug te vinden en het boek zegt ook iets over het inzicht van Henk: zeer objectief, verantwoord en gedegen onderzoek, waarbij er een symbiose te zien is tussen Philo, de geheime leer, de kabbala en de Vedanta.

Na de pauze begonnen we weer met een prachtig stukje muziek. Daarna ging Henk verder met zijn uitleg. Volgens

Sankara is er een Brahman zondereigenschappen, het hogere Brahman en een Brahman met eigenschappen, het lagere Brahman. Dit kom je bij de studies van Subba Row steeds weer tegen. Hogere Brahman is 'het', want geen geslacht, lagere Brahman is 'hij'. TSR is soms onduidelijk over welke Brahman het gaat. Daar kom je bij hem niet altijd achter. Hij maakt een schema en zet bovenaan Brahman en direct daaronder Mulaprakriti. De hogere Brahman is niet zichtbaar, alleen Mulaprakriti is zichtbaar voor hogere wezens. Mulaprakriti is wortelstof, oerstof - hierin is de 'stof' volkomen homogeen, geen deeltjes, helemaal niets. De kabbalistische boom is a.h.w. het oerschema van H.P.B. Het bovenste daarin is Kether (=kroon), dit is het allerhoogste wat nog enige vorm van bewustzijn heeft en te vergelijken met de lagere Brahman. De hogere Brahman is identiek met de kabbalistische En-Soph en de boeddhistische Adi-Boeddha. Alle systemen zijn in de wereld hetzelfde als ze tenminste stoelen op de oerreligie, zegt Henk. TSR zei dat er geen verschil was tussen Purusha (Geest) en Prakriti (Stof). Geest en Stof zijn één. Dit is de kern van TSR's inzichten. Hij zegt ook dat je aan één kant van Geest-Stof (de stof-kant) eigenschappen vindt, de guna's, en wel drie stuks: tamas, rajas en sattva. Zodra deze eigenschappen in de homogene stof indalen, zijn er ook oeratomen. Hoewel TSR natuurlijk nog niets kon weten van de moderne natuurkundige inzichten, begon hij langzamer-

hand te ontdekken hoe de wereld in elkaar zit en dat de drie guna's identiek overeen met de huidige oerdeeltjes. Hij ontdekt dat aan de stofkant het oerbewustzijn te voorschijn komt: de confrontatie van de eigenschappen met elkaar in de stof. Dit heet Mahabuddhi en Mahat, Binah en Chokhmah in de kabbala. Het schema van de kabbalistische boom (zie *Isis Unveiled*, deel I, blz. 14 en *The Secret Doctrine*, deel I, blz. 200) nu is de kern van de hele theosofie en daar is daadwerkelijk alles aan opgehangen. Dit schema is eigenlijk de kern van wat er later gezegd gaat worden. Er is niets anders in alle filosofieën en religies. Volgens de inzichten van TSR veroorzaken mannelijke atomen Fohat, vrouwelijke Shakti. Omgekeerd veroorzaakt Shakti vrouwelijke atomen en Fohat mannelijke. TSR zegt dat Fohat en Shakti spiraliserende bewegingen maken. (In de Stanza's staat: 'Fohat hardens the atoms').

Hoe ziet TSR de mens? Hij zegt: de mens bestaat uit Atman, Karana Sharira, Astraal Sharira, stoffelijk Sharira, dus uit vier beginselen. En hier nu liepen de meningen van hem en HPB uiteen. Maar wàs er werkelijk een verschil? Beiden maakten immers een ontwikkeling door. HPB deelde demens in in zeven beginselen, n.l. atma, buddhi, manas, kama, prana, lingha-sharira, stuhla sharira. Kama komt voort uit Shakti en Prana uit Fohat, dit zijn dan ook eigenlijk geen beginselen, want ze gaan na de dood gewoon weerterug naar respectievelijk Shakti en Fohat. De Mahatma's zeggen: Atman is geen persoon-

lijk beginsel, Buddhi keert terug tot eigen gebied, Manas is een wezen (de Manasaputra) die ingedaald is in de mensheid en gaat dus ook weer terug, Kama en Prana gaan na de dood terug en Linga-sharira is niets anders dan het fijnstoffelijke deel van het stoffelijk lichaam. Zodoende is er, zegt Henk geen verschil tussen HPB en TSR.

Tenslotte heeft Henk het nog over de leer van de zeven stralen. Deze wordt door sommige groeperingen binnen het gehele theosofische gezelschap niet aanvaard. Men dicht deze leer aan Annie Besant en Leadbeater toe. TSR echter had een groepje waaraan Leadbeater ook deelnam. In dat groepje praatte TSR over 'stralen', mannelijke en vrouwelijke. Jinarajadasa kreeg hiervan aantekeningen van twee verschillende personen en legde die aantekeningen naast elkaar. Op de ene plaats waren de aantekeningen van de één wat diepgaander en op de andere van de ander. Jinarajadasa schoof beide aantekeningen wat in elkaar en publiceerde deze in de twintiger jaren van de vorige eeuw in *The Theosophist*. Maar dit werd door sommigen niet als authentiek van TSR aanvaard. Wij moeten opletten dat wij er zo niet mee omgaan. TSR ging een stapje verder dan HPB in sommige en daarin ligt ook het belang van TSR.

Na de lezing volgden nog een paar vragen, waarbij nog een keer deze eenvoudige samenstelling aan de orde kwam. Henk zegt dat het zevenvoud verder gaat in verfijning dan het vierenvoud. We moeten blz. 200 van

The Secret Doctrine, deel I, er maar eens op naslaan. Het is zeven en tegelijkertijd vier. Een andere vraag gaat over de liefde: Henk zegt dat de samenwerking van Prakriti en Purusha de bron is van de Liefde in de zin waarin Paulus er, zoals in de bijbel opgetekend, over heeft gesproken (geloof, hoop en liefde) en niet het soort liefde waar wij dikwijls op doelen als we het over liefde hebben. Na afloop dankt Ali Henk hartelijk en hoopt dat hij nog eens zijn inzichten met ons komt delen.

Femmie Rietdijk-Liezenga

Naarden 19 - 22 april 2001: The secret of Self-Realization

Van donderdag 19 tot zondag 22 april 2001 vond er in Naarden een studiegroep plaats gebaseerd op de Pratyabhijna Hridayam, 20 compacte verzen/aforismen uit de elfde eeuw door Ksemaraja uit de Indiase school van het Kashmir-Shivaïsme.

De bijeenkomsten werden op ontspannen wijze voortreffelijk geleid door de Britse theosofe Helen Gething. Zij waarschuwde de circa 20 deelnemers van tevoren dat er dit weekend niet voortdurend gesproken zou worden en dat er veel stiltes zouden vallen omdat we zouden proberen het lager mentale denkvermogen te overstijgen en een glimp van de essentie van de verzen op te vangen. Omdat het Sanskriet voor ons westerlingen moeilijk toegankelijk is, las Helen steeds eerst één vers op in de Engelse vertaling. Dan was er een meditatief moment, waarna bespreking volgde. Ter verhelde-

ring gebruikte Helen zo nodig de publicaties van Kurt F. Leidecker (*Pratyabhijnahridayam, the secret of Re-cognition*, Adyar Library 1938), Rohit Mehta (in *The Theosophist*, september 1976), Radhakrishnan (*Indian Philosophy*, volume 2, published by Allen & Unwin 1958), Jaideva Singh (*The Doctrine of Recognition*, Suny series in Tantric Studies, University of New York 1990) en I.K. Taimni (*The Secret of Self-Realization*, published by TPH Adyar 1974, in 1997 ook uitgegeven in het Nederlands door de uitgeverij der Theosofische Vereniging in Nederland onder de titel *Het geheim van Zelf-realisatie*, Pratyabhijna Hridayam van Ksemaraja).

In de verzen worden de bewustzijnsstadia beschreven van de Allerhoogste Werkelijkheid naar manifestatie, zowel de inwikkeling in de stof van Universum tot mens als de uiteindelijke eindbestemming van ontwikkeling, namelijk zelf-realisatie, de Cidananda-staat en het weer opgaan in de Ene werkelijkheid: fundamentele waarheden die noodzakelijk zijn voor voortgang op het spirituele pad.

Dit was, na het weekend met Michael Gomes over de Stanza's, de tweede keer dat ik meemaakte dat er, gericht uitgaande van bestudering van teksten van de Theo Sofia, op meditatieve wijze geprobeerd werd via het lager mentale een brug te slaan naar het hoger mentale denkvermogen; een moeilijke weg, want men kan gemakkelijk belanden in gedachten, gevoelens en beelden (maya) die je weer weggleiden zodat de essentie niet benaderd kan worden.

V e r e n i g i n g s n i e u w s

Helen Gething en alle werkers die ook dit weekend weer mogelijk maakten, hartelijk bedankt!

Els Rijnker

Amsterdam met hart en ziel, twee dagen van inspiratie

Op 25 en 26 mei 2002 zal er in Amsterdam een multicultureel en religieus evenement plaatsvinden dat schuil gaat onder de naam *Amsterdam met hart en ziel*. Gedurende twee dagen zullen zo veel mogelijk kerken, moskeeën, tempels en spirituele centra hun deuren openen om Amsterdammers en andere belangstellenden kennis te laten maken met de geestelijke rijkdom van de hoofdstad. De Theosofische Vereniging in Nederland neemt deel aan dit evenement.

Daarnaast zal op verschillende plaatsen een aantal overkoepelende projecten worden georganiseerd. In deze projecten vindt de interreligieuze ontmoeting en dialoog plaats samen met het Amsterdamse publiek. Voorbeelden van deze projecten zijn een muzikale ontmoeting tussen verschillende koren, een lezingenprogramma, een debat en een gezamenlijke gebedsdienst op bijvoorbeeld het Museumplein.

Het evenement levert vanuit een nieuwe invalshoek een bijdrage aan integratie en leefbaarheid in de multiculturele stad. Het mobiliseert mensen die in dat kader een belangrijke rol kunnen spelen en activeert anderen uit hun achterban of daarbuiten.

Mensen met hart en ziel voor hun omgeving kunnen heel goed

met elkaar praten over een betere leefomgeving. En dat is wat *Amsterdam met hart en ziel* nastreeft. Het aangaan van een dialoog met de multiculturele omgeving vanuit de wens de leefbaarheid van die omgeving te verbeteren. Wij kiezen daarbij de invalshoek van de inspiratie. De plaatsen waar de godsdienstige of levensbeschouwelijke inspiratie van mensen tot uiting komt: de gebedshuizen en spirituele centra vormen de kern van het evenement. Deze plaatsen bieden onderdak aan de dialoog die in het algemeen of aan de hand van specifieke thema's (openbare orde B gezondheidszorg - onderwijs etc.), de leefbaarheid van de multiculturele stad aan de orde stelt. Wij zijn van mening dat *Amsterdam met hart en ziel* wegen en letterlijk deuren opent naar een dialoog met de kernen van de nieuwe samenleving.

De verwachting is dat het evenement in de toekomst in meer steden zal aanslaan waar integratie en sociale samenhang belangrijke issues zijn. Het Amsterdamse evenement vervult hierin een verkennende rol en zal bij succes uit kunnen groeien tot een landelijk evenement.

Colloquium 'Theosofie en Biotechnologie'

Oproep aan allen die willen meewerken

'Onze problemen liggen niet op het vlak van de techniek, economie of management. Ze liggen dieper. Ze zijn geworteld in de manier waarop wij denken. Ze

komen voort uit onze neiging om voortdurend de wereld te manipuleren.' (Henryk Skolimowski, *Ecologische Renaissance*)

Het initiatief

Een groep TVN-leden, te weten: Guus en Ineke Brohm, Ronald Engelse, Boudewijn Haas, Michiel Haas, Aeiesso en Elisabeth Raven, en Rob van Vloten, heeft een initiatief ontwikkeld om 'theosofie en samenleving' meer onder de aandacht te brengen. Kort geleden richtten zij een werkgroep op om het colloquium 'Theosofie en Biotechnologie' te organiseren.

Colloquium betekent samenspraak. Om deze samenspraak goed voor te bereiden, zullen wij, leden van bovengenoemde groep, aan iedere deelnemer vragen om een schriftelijke bijdrage te leveren, bestaande uit een bladzijde tekst (een paper), over het thema van het colloquium. Ter voorbereiding van het colloquium wordt een aantal themadagen in het najaar georganiseerd waarin de papers per onderwerp worden besproken. Het gaat erom dat wij proberen een antwoord vanuit onze theosofische achtergrond te vinden op vragen en problemen die zich in verband met biotechnologie voordoen. Op de themadagen worden dus onderwerpen besproken zoals hoe de mens omgaat met de plantenwereld (landbouw, genetische manipulatie) en met de dierenwereld (veeteelt, klonen, xeno-transplantatie), en hoe met de gezondheidszorg. In het voorjaar van 2002 hopen we op basis van een bundeling van alle papers de samenspraak te orga-

V e r e n i g i n g s n i e u w s

---

niseren. De rol van de mens (heerser, rentmeester, partner of participant van de natuur) zal centraal staan en we hopen dat we in staat zullen zijn een visie (of visies) op te bouwen vanuit theosofisch gedachtegoed. Een dialoog waarin u wel bereid bent een concrete bijdrage te leveren vanuit uw 'theosofisch hart'. We verwachten dus geen biologisch wetenschappelijke bijdragen.

Aanleiding

De directe aanleiding is het instellen van de Commissie Biotechnologie en Voedsel onder leiding van Jan Terlouw. Een brede maatschappelijke discussie in de vorm van een Publiek Debat met als slogan: 'Eten en genen: samen bepalen waar de grens ligt'.

'Het grootste goed op aarde, een gezond leven, houdt direct verband met de kwaliteit van ons voedsel. Niemand wil eten op z'n bord dat, door onwetendheid of een foutje in het productieproces, zijn of haar gezondheid kan schaden. Het is dus niet verwonderlijk dat mensen zich ongerust maken over kwesties als BSE, dioxinekippen of giftige granny's uit Frankrijk. Immers, de manier waarop we ons voedsel produceren, gaat ons allemaal aan.

Met de ontwikkelingen in de biotechnologie staan we wat dat betreft aan het begin van een nieuw avontuur met ongekende mogelijkheden. Door veranderingen aan te brengen in de eigenschappen van planten, dieren en micro-organismen, kunnen we nog verder gaan met het modelleren van de natuur naar onze wensen. Maar willen we dat ook? Moeten we dat wat technologisch gezien

'kan' ook daadwerkelijk 'doen'? En zo ja, hoe pakken we dat op een verantwoorde manier aan?

Immers, niet alleen ons eigen welzijn staat op het spel, maar ook dat van onze kinderen en kleinkinderen.' (Publiek Debat Biotechnologie en Voedsel)

In het debat wordt ernaar gestreefd om zo veel mogelijk boven tafel te krijgen van de verscheidenheid aan argumenten die mensen hanteren bij het beoordelen van nieuwe ontwikkelingen rond voedselkwaliteit, voedselveiligheid en moderne biotechnologie. Zie ook:

De ontwikkelingen in de biotechnologie gaan in een razend snel tempo. De afgelopen jaren heeft de wetenschap de genen in kaart gebracht van allerlei organismen. Zelfs de zeer ingewikkelde genetische code van de mens is in het 'genoomproject' al enigszins gekraakt. Eerder was de techniek ontwikkeld van het knippen en plakken van genen, van erfelijke eigenschappen. Hierdoor beschikken we al enige tijd over een nieuwe methode om planten, dieren en micro-organismen te maken met nieuwe wenselijke eigenschappen. Die eigenschappen kunnen zelfs uit een ander soort komen: dus dierengenen in planten, bacteriegenen in dieren, het is allemaal mogelijk. Maar moeten we dat wat technisch mogelijk is ook werkelijk doen? Dat is de gewetensvraag.

Wij als TVN-leden moeten deze maatschappelijke uitdaging aannemen. Het is wel de vraag of wij ons aan de onderwerpen houden die de commissie heeft voorgesteld of dat wij de thematiek wat veranderen, aan ons als

groep de keus. De werkgroep wil in ieder geval een bijdrage leveren aan de maatschappelijke discussie over de biotechnologie. Wij willen niet het geweten van de samenleving zijn, maar denken wel dat het goed zou zijn, als we binnen de theosofische beweging meer concrete denkbeelden over maatschappelijke ontwikkelingen zouden vormen, om deze dan zo mogelijk ook naar buiten te brengen. Om dat mogelijk te maken is het goed binnen de TVN een proces van meningsvorming op gang te brengen.

De werkgroep stelt zich tot doel uiteindelijk ook te publiceren over de resultaten van de meningsvorming. Een colloquiumboek met individuele bijdragen, artikelen in Theosofia en artikelen op de website van de TVN. Samenstellen van een reader, studiemap enz.

Aanmelden

Mocht u al willen reageren of zich nu al aan willen melden voor de themadagen en het colloquium of een bijdrage willen leveren aan de werkgroep dan is dat mogelijk.

Het secretariaat van de werkgroep Theosofie en Biotechnologie:

Ineke Brohm, Dr. J.J. van der Horststraat 42, 1544 XD Zaanwijk, tel. 075 6212001, e-mail-adres: homeo.stase@consunet.nl

In de volgende *Theosofia* zult u meer vinden over het Colloquium 'Theosofie en Biotechnologie'.

Namens de werkgroep:
Elisabeth Raven